

Beslutningsforslag nr. B 118. Fremsat den 30. januar 1987 af Ole Vig Jensen (RV), Bilgrav-Nielsen (RV), Lone Dybkjær (RV), Estrup (RV), Dagmar Mørk Jensen (RV) og Niels Helveg Petersen (RV)

Forslag til folketingsbeslutning

om en forbedret støtte til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler

Folketinget opfordrer regeringen til at tage initiativ til følgende forbedringer i statens støtte til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler:

1. Der gennemføres differentierede elevstøtterammer for hver af de fire skoleformer baseret på den faktisk opkrævede gennemsnitlige elevbetaling.
2. Der indføres en ny indtægtsskala beregnet for elever, hvis støtte bliver beregnet på grundlag af forældrenes indtægtsforhold.
3. Aldersgrænsen for forældreafhængighed ved støtteberegning nedsættes fra de gældende 21 år til 20 år.
4. Der gennemføres større samtidighed mellem støtteperiode og indkomstperiode.
5. Elevstøttebevillingen gøres lovbunden, og den årlige bevilling til elevstøtten reguleres under hensyn til årselevtallet samt pris- og lønudviklingen.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler modtager ifølge lov nr. 259 af 4. juni 1970 statslig støtte til nedbringelse af egenbetalingen.

Siden lovens vedtagelse er der opstået et mere og mere grelt misforhold mellem den statslige støtte og den elevbetaling, skolerne må opkræve for at sikre en økonomisk forsvarlig drift.

Det beløb, hvoraf støtten beregnes (elevstøtterammen), har i rimeligt omfang kunnet følge med pris- og lønudviklingen, men ikke med den opkrævede elevbetaling. Misforholdet mellem elevstøtterammen og den opkrævede elevbetaling er særlig markant på folkehøjskoler, men i næsten lige så høj grad på landbrugsskolerne.

I 1972-73 udgjorde elevstøtterammen på folkehøjskolerne således 92 pct. af den opkrævede elevbetaling, mens den i 1986 kun udgør 65 pct.

Dette forhold er begrundet i standardforbedringer på skolerne og i, at statens tilskud til skolernes drift især i de senere år har været ramt af besparelser, hvorfor kravet til egendækning vokser. Specielt for folkehøjskolerne gælder, at skolerne i forhold til årselevtallet har en stor bygningsmasse. Samtidig må disse skoler arbejde med et ret stort administrativt apparat, idet antallet af elevbesøg er meget stort i forhold til årselevtallet, da mange højskoleelever deltager på korte kurser.

I perioden fra 1972 til 1986 har den indtægtskala, hvorefter statens støtte beregnes, udviklet sig i meget langsom takt i forhold til den almindelige indkomstudvikling i samfundet. Til eksempel kan nævnes, at børn af ufaglærte arbejdere i 1970-73 modtog maksimal transbestemt støtte (70 pct. af elevstøtterammen), mens de i 1986 kun vil modtage grundstøtten (30 pct.). Socialindkomster over 154.000 betyder i dag, at man befinder sig over det niveau, hvor der kun gives transbestemt støtte.

Den gældende indtægtskala virker udmærket for elever, hvis alder betinger, at de er uafhængige af forældrenes indkomst, idet disse elever i gennemsnit får ca. 55 pct. i støtte. Skalaen er derimod

ikke hensigtsmæssig for elever, hvis støtte beregnes på grundlag af forældrenes indkomstforhold. Dette kan ses ved en sammenligning mellem den indtægtskala, der gælder for Statens Uddannelsesstøtte, og den, der gælder for højskoleordningen. Efter skalaen for Statens Uddannelsesstøtte ophører den transbestemte støtte først ved indkomster over 256.400 kr., mens der gives fuld støtte indtil 157.000 kr.

Elever under 21 år har således efter den gældende skala i højskoleordningen fordelt sig, så 19 pct. får maksimal støtte og ca. 48 pct. kun får grundstøtte.

Af disse årsager er den gennemsnitlige støtte i forhold til elevstøtterammen da også faldet fra 58 pct. i 1970 til 45 pct. i 1986, og opnåelsen af de 45 pct. skyldes alene, at der i 1984 blev indført den grundstøtte på 30 pct. for elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler og husholdningsskoler, som en årrække har været gældende for elever på efterskolerne.

Det er således nødvendigt af hensyn til en ligelig adgang til at deltage i det brede folkeoplysende arbejde, der finder sted på disse skoler, at der tages skridt til en forbedring af elevstøtten.

Bemærkninger til de enkelte punkter

ad 1

Den gældende elevstøtteramme på 550 kr. er fælles for alle fire skoleformer.

Det foreligger oplyst, at Frie Kostskolers Fællesråd har undersøgt elevbetalingen i de fire skoleformer og fundet frem til, at der opkræves følgende beløb i gennemsnit pr. uge:

Folkehøjskoler	836 kr.
Landbrugsskoler	826 kr.
Husholdningsskoler	649 kr.
Efterskoler	640 kr.

Især for folkehøjskoler og landbrugsskoler er der som nævnt en stor afstand mellem den faktisk opkrævede elevbetaling og elevstøtterammen. Det

foreslås derfor, at der fastsættes individuelle elevstøtterammer for de fire skoleformer med udgangspunkt i ovenstående beløb.

Dette vil tilnærmet give følgende elevstøtterammer:

Folkehøjskoler	700 kr.
Landbrugsskoler	700 kr.
Husholdningsskoler	600 kr.
Efterskoler	600 kr.

Gennemførelsen af dette forslag vil med uændrede regler i øvrigt koste ca. 24 mill. kr. på årsbasis. Ordningen foreslås iværksat fra 1. august 1987 og vil i 1987 betyde en merudgift på 10 mill. kr.

ad 2

Den gældende indtægtsskala for støtteberegningen til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler er som nævnt i de indledende bemærkninger ude af trit med indtægtsforholdene i samfundet.

Efter den gældende skala vil en forældreindkomst på 154.000 kr. give anledning til minimumsstøtte for elever på lange kurser (30 pct. af elevstøtterammen i grundstøtte). Dette beløb står ikke i noget rimeligt forhold til indkomsten i et almindeligt hjem.

Det foreslås derfor, at den eksisterende indkomstskala fortsætter for elever, hvis støtte beregnes på grundlag af elevernes egenindkomst, og at der udarbejdes en ny skala for elever, der i støttemæssig henseende er afhængig af forældreindkomsten. Denne skala kunne med rimelighed fastsættes på grundlag af den skala, der kendes fra Statens Uddannelsesstøtte.

Dette forslag betyder, at en indtægtsskala for forældreindkomster begynder en aftrapning af støtten fra ca. 157.000 kr., og at støtten aftrappes, så der gives grundstøtte fra 227.000 kr. Ved samme beløb gives der 30 pct. stipendiestøtte ved Statens Uddannelsesstøtte.

En sådan forbedring vil på baggrund af en gennemførelse af de andre punkter i dette forslag betyde en merudgift på ca. 52 mill. kr. på årsbasis.

ad 3

I forbindelse med ændringen af aldersgrænsen for økonomisk forældreafhængighed til 20 år ved

tildeling af Statens Uddannelsesstøtte foreslås det, at den tilsvarende aldersgrænse for forældreafhængighed i forbindelse med højskolestøtten også nedsættes til 20 år.

Denne nedsættelse vil efter de gældende støtte-regler kræve et beløb på ca. 8 mill. kr. pr. år.

ad 4

I øjeblikket gælder det, at en indkomst indtjent i 1985 danner grundlag for bestemmelse af socialindkomsten i 1987. En elev, der f.eks. deltager på et efterskolekursus i kursusåret 1987-88, vil herefter få beregnet elevstøtte på grundlag af en indkomst, som ved kursets begyndelse er 2 år gammel. Dette giver anledning til mange omberegninger af elevstøtte og er derfor til administrativt besvær samtidig med, at hele forholdet virker urimeligt.

Det foreslås derfor, at der administrativt tages skridt til at søge en større samtidighed mellem indtjeningsperiode og støtteperiode.

Denne foranstaltning vil ikke kræve flere midler, men blot sikre en rimeligere fordeling, især for elever, der ikke er afhængige af forældrenes indkomstforhold.

ad 5

Det foreslås, at elevstøttebevillingen for fremtiden reguleres under hensyn til årselevtallet samt pris- og lønudviklingen.

Siden 1984 har bevillingen til elevstøtte til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler kun været pris- og lønreguleret. Der er ved bevillingsfastsættelsen ikke taget hensyn til, at der er kommet ca. 1.400 flere årselever på disse skoler.

Tilvæksten af elever har især fundet sted på efterskolerne.

En imødekomme af de foranstående punkter 1)-4) ved en regulering af bevillingen vil genoprette eftersløbet.

Det er indlysende, at regulering af bevillingen efter elevtal også skal ske, når elevtallet falder.

Afsluttende bemærkninger

Det er vor opfattelse, at der ved en gennemførelse af disse forslag vil ske en tiltrængt forbedring af støtteforholdene for elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, og at der hermed vil være skabt rimelige forhold for disse elever en årrække fremover.